

Warszawa, 15 grudnia 2022 r.

DWOiP-III.053.2.2022

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo Pana Rzecznika z dnia 31 sierpnia 2022 r., znak WZF.7043.100.2022.TO, uprzejmie przedstawiam co następuje.

Regulacja wysokości dodatków służbowych funkcjonariuszom Służby Więziennej jest zadaniem kierowników jednostek i w żadnym wypadku nie jest związana z samym faktem przebywania na zwolnieniu lekarskim. Interwencja Pana Rzecznika może dotyczyć marginalnej sytuacji, gdy realizując zadania kierownicy jednostek organizacyjnych dokonują obiektywnego ustalenia, że następuje wielokrotnie powtarzany schemat, w którym funkcjonariusz w wyniku częstej absencji chorobowej, przerywanej dniem lub kilkudniową zdolnością do służby, ponownie otrzymywał zwolnienie lekarskie. Zaś okoliczność braku dyspozycyjności funkcjonariusza, powoduje trudności w prawidłowym zabezpieczeniu toku służby, i szersze zaangażowanie innych funkcjonariuszy, szczególnie w pionie ochrony. Może to stwarzać ryzyko wystąpienia zagrożenia braku właściwej realizacji ustawowych zdań określonych w ustawie o Służbie Więziennej i ustawie Kodeks karny wykonawczy, spoczywających na formacji jaką jest Służba Więzienna.

Należy zauważyć i pokreślić, że w orzecznictwie sądów administracyjnych jednolicie przyjmuje się, że fakultatywna podstawa zwolnienia ze służby związana z ważnym interesem służby, występuje wówczas, gdy w ocenie przełożonych, z uwagi na dobro służby, funkcjonariusz nie powinien z przyczyn pozamerytorycznych pełnić dalszej służby, ale nie istnieją przesłanki do zwolnienia go ze służby na innej podstawie ustawowej. Podkreśla się przy tym, że stwierdzenie nieprzydatności funkcjonariusza do służby nie musi ograniczać się do przypadków naruszenia obowiązków służbowych ani innych zachowań zawinionych

lub niezgodnych z prawem. Może być ono również uzasadnione każdym innym zachowaniem w służbie lub poza nią, jeżeli uniemożliwia kontynuowanie służby bez uszczerbku dla jej ważnych interesów. Jednocześnie do takich zachowań, czy okoliczności w orzecznictwie zaliczono m.in. długotrwałe absencje spowodowane korzystaniem ze zwolnień lekarskich, które wymagają podejmowania przez organ stałych działań organizacyjnych, (wyznaczenie zastępstw, zapewnienie dni wolnych za pełnioną przez pozostałych funkcjonariuszy, służbę w ponadnormatywnym wymiarze itp.), a także ograniczoną zdolność funkcjonariusza do służby, uniemożliwiającą jej pełnienie bez obciążania dodatkowymi obowiązkami pozostałych funkcjonariuszy, tak np. wyrok NSA z dnia 29 września 2011 r., sygn. akt IOSK 445/11; wyrok NSA z dnia 3 kwietnia 2014 r., sygn. akt IOSK 784/13 czy wyrok NSA z dnia 11 sierpnia 2017 r., sygn. akt I OSK 1539/16. W uzasadnieniu wyroku z dnia 27 listopada 2018 r., sygn. akt III SA/Łd 667/18 Sąd stwierdził „(...) Nie wymaga natomiast szczególnego dowodzenia fakt, że każda długotrwała choroba funkcjonariusza negatywnie wpływa na funkcjonowanie komórek organizacyjnych Służby Więziennej i możliwość sprawnego realizowania zadań, jakie zostały przypisane tej formacji. Nadmienić przy tym wypada, że z uwagi na charakter tej służby i miejsce jej pełnienia przez skarżącego, zapewnienie efektywności jej funkcjonowania leży w żywotnym interesie społecznym”. Skoro jest prawnie dopuszczalne zwolnienie funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 96 ust. 2 pkt 10 ustawy o Służbie Więziennej, tj. gdy dalsze pozostawanie funkcjonariusza w służbie nie daje się pogodzić z dobrem służby, co jest najdalej idącą konsekwencją długotrwałej absencji chorobowej, konsekwentnie trzeba przyjąć, że jest możliwe regulowanie wysokości dodatku służbowego za brak dyspozycyjności w wyniku długotrwałych zwolnień lekarskich przed podjęciem ewentualnej decyzji w sprawie zastosowania trybu określonego w art. 96 ust. 2 pkt 10 ustawy o Służbie Więziennej.

W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia funkcjonariuszy Służby Więziennej (Dz.U. poz. 663) uregulowano w § 7 ust. 1 możliwość obniżenia dodatku służbowego w sytuacji ustania przesłanek określonych m.in. w § 5 ust. 2 ww. rozporządzenia tj. w razie zmiany oceny poziomu wykonywania obowiązków służbowych, w szczególności w zakresie inicjatywy i samodzielności w realizacji zadań służbowych, terminowości i efektywności podejmowanych działań. Należy podkreślić zwrot „w szczególności”. Oznacza to katalog otwarty przesłanek oceny poziomu wykonywania obowiązków służbowych. Do takich przesłanek należy także zaliczyć ocenę dyspozycyjności funkcjonariusza. Co więcej obiektywne ustalenie, że tylko przypadek funkcjonariusza, który w wyniku częstej absencji

chorobowej, przerywanej dniem lub kilkudniową zdolnością do służby, ponownie otrzymywał zwolnienie lekarskie, powtarzając wielokrotnie taki schemat postępowania w okresie czasu liczonym w miesiącach, daje przełożonym argument o braku dyspozycyjności. W tym miejscu należy zauważyć, że w art. 38 pkt 8 ustawy z dnia 22 lipca 2022 r. o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1933) określono, że w Służbie Więziennej może pełnić służbę osoba posiadająca zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia służby w formacji uzbrojonej, podległej szczególnej dyscyplinie służbowej, której gotowa jest się podporządkować, co niewątpliwie wzmacnia powyższą argumentację.

W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia funkcjonariuszy Służby Więziennej w § 4 ust. 5 ustalono minimalną wysokość dodatku służbowego, który nie może być niższy od kwot w nim określonych z zastrzeżeniem regulacji § 7 ust. 2. Jest to gwarancja dla funkcjonariusza, że mimo zmiany przesłanek określonych w § 5 ust. 2 ww. rozporządzenia, wysokość dodatku służbowego nie będzie niższa niż określona w § 4 ust. 5, odpowiednio w pkt 1-5 rozporządzenia.

Należy zauważyć, że stosownie do art. 217 w związku z art. 220 ustawy o Służbie Więziennej ustalenie wysokości dodatków podlega kontroli sądów właściwych w sprawach z zakresu prawa pracy.

Z wyrazami szacunku

Michał Woś

Sekretarz Stanu

Sekretarz Stanu Michał Woś

/podpisano elektronicznie/